

Bambi

Nemški pisatelj Felix Salten je napisal v dvajsetih letih našega stoletja nezahtevno storijo o rojstvu in fasti jelena Bambija. V njej je združil prvine romantično-sentimentalne živalske pravljice — pravzaprav čisto navadne zgodbe, kakor so krožile po družinskih listih in izcejale s svojo značilno čustvenostjo solze preprostim bralcem, — združil je torej prvine take ljudske povesti, le da so osebe za spremembo oblečene v živalske maske namesto v priljubljene švarvaldske ali bavarsko-tirolske noše, z doživljenim občutenjem narave v vseh urah dneva in leta. S tem je dvignil svojo povest nad plehko raven fabriško proizvajane »zabavne« živalske povesti, ki je bila prav tedaj modna. Zato se je njegova povest ohranila in je danes med najbolj branih mladinskih del. Na prvi pogled bi sicer tega ne pričakovali, saj ni povest tako izvršno domišljiva, kakor je na primer »Alica v Deveti deželi«, niti globoko etična in vzgojna, kakor so pravljice J. Chr. Andersena, niti ni vedro realistična, kakor je Mark Twain, pa tudi nima tako zglednega umetniškega izraza kakor pravljice Oskarja Wildeja. Skratka, Saltenova povest je v vsem dokaj povprečen proizvod križanja raznih romantičnih

in realističnih prvin, ki bi mu našli dosti vrstnikov v nemški književnosti, še več pa pri drugih narodih. Prav zaradi tega se človek pri branju začudi, zakaj prav to delce ljudje toliko bero, da izhajajo vedno nove in nove naklade in so ga prevedli in ga prevajajo v nič koliko jezikov (prav letos je izšel na pr. srbski prevod, slovenskega pa menda že tudi pripravljajo), ko imamo vendar dokaj vernejših, po zgodbi zanimivejših, oblikovno popolnejših in vrh vsega še čustveno in idejno globljih živalskih povesti. Razlog bo morda res v srečnem skupku romantike in malce sentimentalnega oboževanja narave, kakor je označil nek kritik delo že ob izidu, ko je povedal, da mu zagotavlja uspeh prav njegova povprečnost, ki godi in laska povprečnosti malomeščanskega okusa.

Toda Saltenova povest sama po sebi ni branje za otroke. Če je zašla danes prav med klasična dela otroške književnosti, je to povzročil film, ki ga je naslikal nekaj pred drugo svetovno vojno Walt Disney, ko je ustvaril z njim svoj drugi celovečerni risani film. Nerealna stilizacija živalskih prispodob človeka in njegovih usod, ki jo je bil ustvaril W. Disney z Miki-miško in njenimi tovariši, je kakor nalašč ukrojena za slikovno ponazoritev Saltenove vsebinsko nerealne, v pokrajinskih občutjih pa povsem realne zgodbe. Preprosta premočrtna storija, ki je skoraj brez dejanja in brez zapleta, je omogočila risarju, da je izpolnil dolžino filma s kopo žanrskih domislic in sličic, kakor jih je bil nakazal, čeprav malce neutemeljeno že v filmu »Sneguljčica«. Prav ti žanrski vložki so tisto, kar privlačuje in bo še dolgo privlačevalo

otroke ter daje vrednost filmu in posredno knjigi, ki usmerja otrokovo domišljijo v naravo in mu jo s svojim počlovečenjem približuje.

Ogrodje filmske zgodbe je življenje jelenčka Bambija, dokler ne dorase in postane ponosni varuh svoje družine. Spremljamo ga od prvih njegovih potoglavih korakov, ko ga pozdravijo vse male, prijazne gozdne živalce od zajčka in dihurja do miške in ptičkov. Z njim odkrivamo vse na širše svet okoli njegovega gnezda. Z njim zagledamo njegov ideal — mogočnega glavarja jelenjega rodu. Z njim žalujemo, ko mu ubije lovec mater, in občutimo neboljnost sirote v snegu in mrazu. Ob njegovem srečanju s košuto nas spreleti spomin na naša prva ljubezenska spoznanja in edinkrat v filmu zaslutimo tragedijo boja za obstanek, ko se Bambi bori za košuto in beži skozi goreči gozd. V srečen konec razplete zgodbo, prav romantično neutemeljeno, nekam skrivnostni poglavar jelenjega rodu, za katerega ne vemo natanko, ali je še človeško pojmovani vodja, ali je pa že samo posebljena predstava nekakšnega duha zaščitnika, kakor se je bila izoblikovala v totemskih predstavah lovskih rodov.

Tako in podobno premišlja ob filmu odrasli, otrok pa vidi samo živalce, ki so prikupne v svoji igrivosti, spoznal in zapomnil si jih bo v njihovi poenostavljeni podobi in značilni kretnji ter bo ob njih razpletal svoje lastne storije. Iz filma mu bo ostala ljubezen do živali, ker jih bo občutil kakor vrstnike v igri. In prav v tem je vzgojna in etična vrednost filma »Bambi«, ki ga dviga iznad drugih Disneyevih filmov.

Nekaj prizorov iz »Bambija«: v filmu so seveda obdelani malo drugače, bolj izgajeno, kajti tole so osnutki, kakršnih izdelajo Disneyevi umetniki na stotine za vsak prizor.

Risarsko in fotografsko je film samo nadaljevanje filma »Sneguljčica«. Prav glede podobe je celo vprašanje, koliko niso Disneyevi filmi s svojo močno sladkavo, nekam plažasto barvitostjo in secesionistično risbo kar škodljivi za razvoj okusa pri otrocih, ker jim pač ustvarjajo s svojim močnim vtisom podstave poznejšega estetskega vrednotenja. To bi bilo treba na drobno pretehtati, kar pa spada v strokoven pedagoški časopis. Vsekakor je treba vprašanje razčistiti, ker bodo gledali otroci v prihodnje več Disneyevih filmov, ker srečujejo dan za dnem Disneyeve in disneyevsko občutene like v časnikih, ki so njim namenjeni, prav posebno pa še, ker bo iz domačih potreb nujno nastal tudi domači risani film (prve poskuse zagrebškega studia smo že gledali), pa nam bo moralo biti tedaj jasno, kakšno obliko naj mu damo, da bo tudi estetično vzgojno vplival na mlade gledalce.

Kakršni koli bodo izsledki takšne analize, nujno bodo rodili nekaj boljšega in popolnejšega, saj zadnji Disneyevi filmi, naj je to »Alica v Deveti deželi« ali »Trije caballerosi«, dokazujejo, da je zašel s svojo maniro v slepo ulico, zgubil svežino, se lovi za formalnimi efekti in ne odzvanja več v otroških dušah. Film »Bambi« pa tudi tedaj ostal vrhunski izraz Disneyevega dela. Zato ga pozdravljamo, ker vemo, da ga bodo z veseljem gledali vsi cicibani. In to je glavno.